

Nestor i twórca polskiej anestezjologii

płk prof. dr n. med., dr h.c. Stanisław Aleksander Pokrzywnicki

7.05.1909–20.11.1993

Wspomnienie w 20. rocznicę śmierci

Dwadzieścia lat temu odszedł lekarz o olbrzymich zasługach dla rozwoju anestezjologii w Polsce.

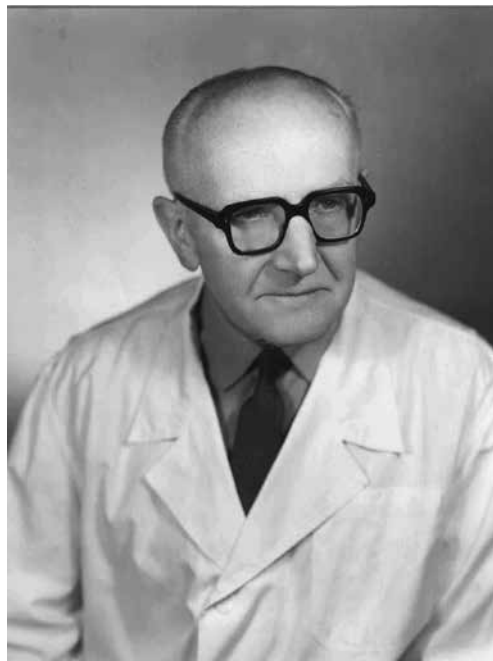
Absolwent Centrum Wyszolenia Sanitarnego (CWSAN) Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego, rocznik 1936. Zainteresowany nowoczesnymi jak na tamte czasy formacjami broni, wybrał służbę lekarza oficera w stopniu porucznika w Pułku Lotniczym we Lwowie.

Po klęsce wrześniowej dotarł wraz z pułkiem przez Rumunię, Bejrut i Francję do Anglii, gdzie w czasie trwania wojny był lekarzem w sławnych polskich Dywizjonach Myśliwskich 302 i 303.

Tam rozpoczął specjalizację w bardzo młodej dziedzinie medycyny, jaką była anestezjologia, w pierwszej w Europie Katedrze Anestezjologii w Oksfordzie, której kierownikiem był Professor Sir Robert Macintosh. Tytuł specjalisty uzyskał w 1947 roku.

W tym samym roku wrócił do kraju wraz z żoną Irlandką i dwuletnią córką Evelyne, do rodzinnego Kutna, gdzie jego rodzice mieli dom. Nikt jednak nie czekał na takiego specjalistę, ponieważ anestezjologia nie była znana w Polsce jako specjalność medyczna.

Już w grudniu 1947 roku w szpitalu miejskim w Kutnie przeprowadził pierwsze w Polsce znieczulenie ogólne do resekcji jelita grubego według standardów obowiązujących do dzisiaj, to znaczy z użyciem środka zwiotczającego, jakim była d-tubokuraryna, intubacją dotchawiczą, oddechem kontrolowanym i eterem dwuetylowym podawanym ze skalowanego parownika.

Na Jego umiejętności zwrócił uwagę chirurg, prof. Jerzy Rutkowski z Uniwersytetu w Łodzi, bowiem zdawał sobie sprawę, że nie będzie nowoczesnej chirurgii bez nowoczesnej anestezjologii. Zatrudnił Profesora w Klinice, do której dojeżdżał On z Kutna przez wiele lat.

W 1961 roku został ponownie powołany do wojska w stopniu podpułkownika i objął kierownictwo Katedry Anestezjologii w Wojskowej Akademii Medycznej, a od 1965 roku do przejścia na emeryturę w roku 1983 był szefem Katedry w obecnym Wojskowym Instytucie Medycznym w Warszawie.

Dzięki działalności Profesora nastąpił w Polsce szybki rozwój nowoczesnej anestezjologii opartej na angielskich wzorach. Organizował on bowiem w kierowanych przez siebie jednostkach kursy specjalistyczne, które odbyło około 900 lekarzy, oraz brał udział w różnych formach promowania rozwoju naukowego anestezjologów.

Całe pierwsze, ale również późniejsze pokolenia doktorów, doktorów habilitowanych, profesorów na swojej drodze naukowej korzystało z różnych form wsparcia Profesora.

Był on założycielem i wieloletnim Redaktorem Naczelnym naszego czasopisma o obecnej nazwie „Anestezjologia Intensywna Terapia”, którego pierwszy numer pod nazwą „Anestezjologia i Reanimacja” ukazał się w 1969 roku.

Profesor pełnił bardzo wiele funkcji — Konsultanta krajowego, Prezesa Towarzystwa Anestezjologów Polskich, Wiceprezesa Światowej Federacji Towarzystw Anestezjolo-

gicznych, Przewodniczącego Komisji Anestezjologii i Intensywnej Terapii PAN i wiele innych.

Za Jego zasługi dla rozwoju anestezjologii i intensywnej terapii trzy uczelnie — akademie medyczne w Poznaniu i Katowicach oraz Wojskowa Akademia Medyczna nadały Profesorowi godność doktora *honoris causa*, co było ewenementem w skali kraju.

Wszyscy, którzy Go znali, a szczególnie piszący to wspomnienie, który był przez 20 lat Jego drugim, po płk. prof. dr. hab. n. med. Tadeuszu Winiarskim, następcą zapamiętali Profesora jako doskonałego nauczyciela i mistrza, wrażliwego

człowieka w zachowaniu prezentującego styl angielskiego gentelmana.

Profesorowi Pokrzywnickiemu zawdzięczamy w dużej mierze to, że dzisiejsza anestezjologia i intensywna terapia stanowią w Polsce prężną, nieodbiegającą od standardów światowych dziedzinę medycyny.

Tym, którzy znali Profesora, niech te słowa przywrócą miłe wspomnienia, a tym, co Go nie znali, niech uświadomią, że był On pośrednio źródłem ich obecnego sukcesu.

Prof. dr hab. n. med. Zbigniew Rybicki